

Compareixença al Parlament de Catalunya: Projecte de Llei de Foment de l'Associacionisme

Montserrat Morera - Consell d'Associacions de Barcelona

En primer lloc, volem agrair en nom de les associacions de Barcelona, que representem des del Consell d'Associacions de Barcelona, que ens hagin convidat per poder dur a terme aquesta compareixença.

El Consell d'Associacions de Barcelona és una entitat de tercer nivell que aglutina 35 federacions i organitzacions de segon nivell que atenen a més de 5.000 entitats de primer nivell i que impliquen a un 65% de la població de Barcelona. Moltes de les federacions del CAB tenen activitat no només a Barcelona, sinó també arreu del nostre país. Les entitats que pertanyen al CAB són:

- Federacions territorials que agrupen entitats dels diferents barris de Barcelona.
- Federacions de diverses generacions: joves, gent gran,...
- Federacions culturals i interculturals (que fan activitats relacionades amb la cultura catalana o amb altres cultures).
- Federacions que treballen amb persones amb risc d'exclusió (per discapacitat funcional, per raons de sexe, raça, cultura, país de procedència, econòmiques, polítiques,...).
- Federacions d'acció social i de voluntariat.
- Plataformes informals que s'agrupen per un interès concret.

I vam impulsar la XAC (Xarxa d'Associacions de Catalunya), de 4t nivell, que aglutina les principals federacions que treballen a nivell Català.

Per nosaltres, és un motiu de celebració l'inici del tràmit parlamentari de la Llei de Foment de l'Associacionisme. Creiem que, no només és molt important, sinó que esdevé urgent que es posin en marxa veritables polítiques de foment de l'associacionisme. Com molt bé saben fa temps que aquesta llei s'hauria d'haver debatut en aquest espai.

Des de l'inici dels primers debats de la llei fins a l'actualitat, han passat moltes coses que han fet canviar el context del nostre país: l'1 d'octubre, la pandèmia i la crisi que ha esdevingut sistèmica. En tots aquests fets l'acció col·lectiva i organitzada de les persones del nostre país, en associació formal o grup informal, han ajudat a sostenir la situació i han arribat allà on no han arribat les administracions. Han desenvolupat una gran tasca de suplència, que es continua fent, en temes de suport social i també de dinamització cultural.

Però malgrat la feina feta al llarg d'aquests temps, aquestes associacions estan en molts casos en situacions complicades. Actualment, aquesta acció col·lectiva es veu sovint limitada per les constants traves burocràtiques, ofegada per falta de finançament i per una fiscalitat que no reconeix la seva gran aportació. Tot i això, hem de tenir en compte que l'associacionisme manté la capacitat de vertebrar el país, que les entitats som estructures de país, estructures d'estat que organitzem, cohesionem la ciutadania, fem comunitat, transmetem i eduquem en valors i actituds ètiques, som motor social i escola de ciutadania.

Ben segur que aquesta llei ens ajudarà, però també estem convençuts que si no va acompanyada d'una veritable estratègia interdepartamental, interadministracions i amb recursos econòmics, tornarà a quedar només en bons desitjos. Per això, fem una mirada crítica a la poca concreció i a la pràcticament nul·la temporització d'aquest redactat i esperem que es concreti en propostes efectives

Des del CAB valorem molt positivament la mirada àmplia que inclou la Llei, anant més enllà de l'associacionisme i fent un pas cap al foment de l'acció col·lectiva i transformadora de la ciutadania organitzada. Estem d'acord en incorporar les organitzacions informals, però si aquesta mirada àmplia inclou les fundacions també podria incloure el cooperativisme. Tot i que, volem recordar que aquestes altres formes jurídiques ja disposen de marc legal i, sobretot fiscal, que els dona suport. Per això resulta imprescindible que les concrecions de les accions d'aquesta llei s'adrecin a les associacions i als grups informals. Aquesta llei ha de vetllar perquè només les entitats que defensen els valors de l'associacionisme (acció voluntària, no retribuïda i sense ànim de lucre; participació i gestió democràtica; i voluntat transformadora, d'impacte social i col·lectiu) en siguin les beneficiàries.

D'altra banda, fem una crida a recuperar la proposta de la creació de l'Observatori de l'Associacionisme que estava desenvolupada en el primer esborrany d'avantprojecte de llei. Creiem que és una iniciativa imprescindible per l'enfortiment del sector. Observatori que s'haurà de construir conjuntament amb les associacions.

Les associacions de Barcelona, en el nostre 2n Congrés, vam definir que necessitàvem reconeixement, finançament i espais. Entenem que la llei ja és una forma d'avançar en el reconeixement, sobretot a l'hora de reconèixer les competències. Sobre el finançament, fem diverses propostes tot i que, el que veritablement necessitem, pugui estar fora de les competències d'aquesta llei. I sobre els espais som molt crítics perquè en el redactat de la proposta de llei es parla d'impulsar i no de garantir aquests espais.

Concretaré diferents propostes, algunes de les quals ja s'han escoltat, però és important posar-hi èmfasi perquè repetir-les mostra el grau d'importància que hi donem:

Capítol II: Reconeixement:

En els **capítols 8** quan es parla de les mesures en l'àmbit educatiu, es fa referència només a la transmissió dels valors de l'associacionisme. Cal afegir «**coneixement directe de les associacions**» i promoure que les entitats entrin i tinguin presència en instituts, escoles, centres de cicles formatius i universitats.

En l'**article 8.2** l'apartat f) pertany al 8.1.

Capítol III: Mesures d'impuls de la participació.

Entre les mesures de **l'article 10** cal afegir el **Codi Ètic de les Associacions**, com eina concreta de transparència i que faciliti el rendiment de comptes. És imprescindible vincular el sector amb un Codi Ètic d'Associacions de país com una eina d'autoregulació i de transparència, i de bon govern. Des del CAB estem treballant amb la XAC per estendre el codi ètic de les associacions del CAB a les del tot el país.

Capítol IV: Mesures de suport

Entre les mesures dels **articles 13 i 15** és molt important el que es diu sobre la desburocratització i la simplificació dels processos administratius i caldria posar un termini per aconseguir això, per exemple no més d'un any i mig. És mostrar, sobretot, la confiança de l'Administració en relació amb les entitats i associacions.

En els **articles 14 i 19**, respecte a les accions d'assessorament i suport tècnic de l'activitat associativa, com ja van dir els companys de l'associacionisme juvenil, cal una eina de suport associatiu i de formació, que agrupi tots els recursos disponibles per les associacions i que permeti un suport i una formació continuada. Aquesta tasca en aquests moments la desenvolupem a Barcelona, des de l'Espai Torre Jussana – Centre de Serveis a les Associacions i des del CRAJ per a les entitats juvenils de Barcelona. Dos serveis que funcionen molt bé i que són extrapolables i reproduïbles a escala de país. El model de coordinació del CAB també és reproduïble a tots els municipis (alguns ajuntaments també disposen dels PIJ). Aprofitem el que funciona i no creem estructures noves, serà també més econòmic.

Pel que fa a **l'article 16**, volem incidir que cal que la llei doni respostes a les necessitats de finançament. La llei hauria de contemplar vies de finançament més estables i determinar uns mínims en funció de l'activitat de les associacions. Cal simplificar els tràmits en pro de la confiança de la qual hem parlat abans, fomentar convenis i subvencions i ajuts pluriennals, en el marc de la confiança mútua.

Al mateix temps i, de cara a les subvencions, és molt important que entre les diferents administracions s'adoptin els mateixos criteris. Això ajudarà tant a les entitats com a les mateixes administracions. Per exemple, proposem que es puguin quantificar les hores de voluntariat de les associacions en el moment de justificar els costos econòmics de les subvencions i limitar el pagament de les subvencions a no més de tres mesos després d'haver estat concedida.

D'altra banda, el finançament no es pot basar únicament en subvencions, cal a cercar alternatives per la millora de la fiscalitat associativa. Per això aprofitem aquest espai i aquest debat, per fer una crida a promoure canvis legislatius en el *Congreso de los Diputados* a favor de l'aplicació de normatives a mida del sector no lucratiu. Necessitem, amb urgència, una nova llei de subvencions i un marc fiscal que no equipari l'associacionisme amb les empreses.

Pel tema fiscal, i donada la dificultat de tenir el segell d'Entitat d'Utilitat Pública que atorga l'estat, cal demanar a l'estat que traspassi aquesta competència al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Mentre no sigui possible es pot crear la qualificació d'**Entitat d'interès social i general** i que pugui donar lloc a la d'Utilitat Pública amb els beneficis fiscals corresponent o possibles en el nostre país.

Juntament amb la millora de la fiscalitat, cal aconseguir una bona subsistència econòmica de les entitats. Que no hagin de dependre, tan sovint, de pòlisses de crèdit (amb les despeses extres que inclou i que són molt lluny d'una economia social i solidària), fins que arriba la subvenció que, a vegades, per causa de les dificultats burocràtiques administratives, pot arribar a trigar més d'any després d'haver fet l'activitat o el projecte. Per això proposem que per mitjà de l'Institut Català de Finances, o l'organisme que es consideri més adient, es facilitin les quantitats atorgades, per petites que siguin, sense interessos addicionals i a compte de la subvenció que es rebrà.

Pel que fa a l'**article 17.6**, que diu que «Les administracions públiques de Catalunya han d'impulsar el treball en xarxa a través dels equipaments cívics i comunitaris de titularitat pública» cal afegir «**i entitats sense ànim de lucre**». Mantenir o fomentar l'activitat d'entitats no lucratives no entra en competència amb la pública. Les entitats socioculturals, i els ateneus, per exemple, alguns amb gairebé 175 anys, són equipaments cívics i comunitaris sense ànim de lucre que han sobreviscut en el temps gràcies als seus socis. Al llarg de molts anys han fet una gran tasca de suplència de l'administració.

També demanem, pel tema d'ajuts i subvencions, el mateix tracte per a tothom, sigui entitat sense ànim de lucre o pública. Evitarà tractes discriminatoris i greuges cap a entitats socioculturals, com els ateneus que, com acabo de comentar, tenen més de 175 anys d'activitat social, cultural i comunitària.

Estem començant temps difícils que repercutiran negativament en les entitats. Caldrà preveure ajuts complementaris per pal·liar la pujada de preus, especialment els energètics.

Capítol V: Promoció i sensibilització de l'associacionisme

Per promocionar i sensibilitzar sobre el fet associatiu, és imprescindible la seva presència pública. Presència pública no només en mitjans de comunicació locals (diaris, TV,..) sinó també en els estatals. La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals ha de poder permetre, en els diferents mitjans, espais per a les entitats, difusió del fet associatiu i visibilització de qualsevol entitat per petita que sigui. Especialment, quan hi hagi un fet singular o una efemèride important.

L'**article 22** pot concretar més campanyes com, per exemple, en el dia internacional de l'associacionisme que permetran donar a conèixer més les entitats i promocionar-les.

Títol V

Volem remarcar la importància de l'**article 32**. Fa anys que venim demanat un registre únic d'entitats que simplifiqui els processos administratius a partir d'una bona coordinació entre les administracions.

Disposicions addicionals i finals

Esperem que sigui realitat la temporització de la **disposició addicional primera** (un any per revisar la normativa vigent i simplificar els tràmits administratius). Però cal un esforç de temporització general de tots els altres aspectes.

La **disposició final tercera** (Llei de mecenatge) és molt important i prioritària. Permetria a les associacions i entitats tenir altres fonts de suport. En molts països europeus s'ha vist com el mecenatge incentiva l'economia i la fiscalitat i es recapten més impostos que el benefici obtingut pel mecenes.

Finalment, la falta de concreció del redactat també dificulta la temporització, l'establiment de prioritats, el seguiment i l'avaluació. Per la nostra banda ens oferim (conjuntament amb altres entitats de país) a participar en el co-disseny de les propostes, la seva temporització, la concreció de prioritats, el seguiment i l'avaluació en un espai participatiu.

No voldríem acabar sense fer esment a les lleis que regulen altres espais associatius (com la de fundacions i cooperatives). Tenir una llei pròpia articula l'espai concret, la fiscalitat, funcionament, etc. També esperem que la mateixa llei del voluntariat o les futures de participació i associacionisme cultural no es trepitgin entre elles.

Moltes gràcies per la seva atenció.